

bijlage

Landeninformatie - Bosnië en Herzegovina,
Brazilië, Jamaica, Kosovo, Mongolië en Servië

Datum
5 oktober 2023

Bosnië en Herzegovina

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen:

- Amnesty International
- Europese Commissie
- Europese Dienst voor Extern Optreden (EEAS)
- Freedom House
- Human Rights Watch
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA) Europe
- Office Français de Protection des Réfugiés et Apatrides (OFPRA)
- Raad van Europa
- Reporters Without Borders – World Press Index
- Sarajevo Open Centre (SOC)
- U.S. Department of State
- World Justice Project – Rule of Law Index

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van de EUAA en de UNHCR die bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

Bosnië en Herzegovina scoort op de Freedom in the World index van Freedom House 52 punten uit 100 in 2023. Dit aantal is één punt lager dan over 2022 en 2021 toen Bosnië en Herzegovina 53 punten scoorde. Hiermee wordt Bosnië en Herzegovina gekwalificeerd als 'partly free'. De score op het gebied van 'political rights' is ten opzichte van de vorige herbeoordeling in 2021 een punt lager. Bosnië en Herzegovina scoort over 2021 en 2022 19 van de 40 punten en over 2023 18 van de 40 punten. Aanvullend hierop meldde Freedom House dat Bosnië en Herzegovina in oktober 2022 competitieve nationale verkiezingen hield maar dat waarnemers wel vooringenomen media zagen en electorale onregelmatigheden met betrekking tot procedures voor tijdens het tellen van de stemmen. Bovendien uitten waarnemers hun zorgen over de etnische segregatie in het land die negatieve implicaties heeft voor de Bosnische democratie. Op de dimensie 'civil liberties' scoort Bosnië en Herzegovina in 2023 34 van de 60 punten. Dit is gelijk aan de score in 2022 en 2021.¹

¹ <https://freedomhouse.org/country/bosnia-and-herzegovina/freedom-world/2023>,
<https://freedomhouse.org/country/bosnia-and-herzegovina/freedom-world/2022>,
<https://freedomhouse.org/country/bosnia-and-herzegovina/freedom-world/2021>

Op het gebied van democratisch bestuur schrijft ook de Europese Commissie (hierna: EC) over 2022 dat het politieke milieu in Bosnië en Herzegovina wordt gekenmerkt door een diepe polarisatie die het functioneren van de overheidsinstellingen en haar capaciteit om te hervormen schaadt. Hierdoor heeft Bosnië en Herzegovina nog geen progressie geboekt in het hervormingsproces dat nodig is voor een eventuele toekomstige toetreding tot de Europese Unie.² Verder meldt de EC in haar rapport eveneens dat de verkiezingen die in oktober 2022 zijn gehouden in Bosnië en Herzegovina in het algemeen competitief en goed georganiseerd waren. Een kanttekening die hierbij wordt gemaakt is dat de verkiezingen werden beïnvloed door een gebrek aan vertrouwen in publieke instellingen en de etnische verdelende retoriek.³ Dit wordt onderschreven in 2022 *Country Reports on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina* van het U.S. State Department.⁴

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Op het gebied van de bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon zijn er geen aanmerkelijke wijzigingen. De EC schrijft in haar rapport over Bosnië en Herzegovina dat er beperkte verbeteringen en harmonisatie was van politiewetgeving.⁵ De straffeloosheid van gepleegde misdaden tijdens de burgeroorlog van 1992 – 1995 is volgens het U.S. State Department nog steeds een probleem.⁶

Wat betreft de vrijheid van meningsuiting krijgt Bosnië en Herzegovina van Freedom House over 2022 een score van 2 uit 4 op het onderdeel 'Are there free and independent media?', dat is eenzelfde score als over 2021 en 2020.⁷ Freedom House schrijft in haar rapport over 2022 dat de vrijheid van meningsuiting wettelijk is vastgelegd maar in de praktijk beperkt is. Zo ervaren journalisten politieke druk, bedreigingen en worden zij lastiggevallen bij het beoefenen van hun werk.⁸ De EC zegt bovendien dat er in 2022 geen vooruitgang is geboekt met betrekking tot persvrijheid. Desinformatie, lastercampagnes en intimidatie tegen journalisten komen regelmatig voor.⁹ Dit wordt onderschreven in het 2022 *Country Reports on Human Rights Practices: Bosnia and Herzegovina* van het U.S. State Department.¹⁰ Hoewel voorgaande voorkomt meldt het U.S. State Department ook dat de beroepsvereniging *BH Journalists* een toenemend aantal zaken ziet waarbij journalisten in het gelijk worden gesteld als hun rechten worden geschonden. Zo verbeterde het openbaar ministerie (OM) in het kanton van Sarajevo haar proces voor het documenteren van schendingen van rechten van journalisten en benoemde het OM een speciale aanklager die de

² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

³ Idem

⁴ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/bosnia-and-herzegovina/>

⁵ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

⁶ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/bosnia-and-herzegovina/>

⁷ <https://freedomhouse.org/country/bosnia-and-herzegovina/freedom-world/2023>

⁸ Idem

⁹ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

¹⁰ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/bosnia-and-herzegovina/>

communicatie tussen de relevante instituten en beroepsverenigingen van journalisten moet verbeteren.¹¹ Tot slot meldt de EEAS dat in de deelrepubliek Republika Srpska wetgeving is aangenomen waarmee 'roddelen' strafbaar is geworden en wetgeving waarmee NGO's aangemerkt kunnen worden als buitenlandse agenten. Hiermee wordt de vrijheid van mensenrechtenverdedigers en journalisten in deze deelrepubliek potentieel verder beperkt.¹²

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Met betrekking tot *vrijheid van godsdienst* meldt de EC dat dit in het algemeen wordt gerespecteerd. Echter, incidenten van haatzaaiing en geweld tegen religieuze groepen komen wel voor.¹³ De U.S. Department of State meldt in haar *2022 Report on International Religious Freedom: Bosnia and Herzegovina* dat er in 2021 18 incidenten waren waarbij Bosnische moslims het doel waren van aanvallen, 13 incidenten waarbij katholieke Bosniërs doel waren, 15 incidenten gericht op orthodoxe christenen en 3 incidenten gericht tegen joodse Bosniërs.¹⁴ In aanvulling hierop meldt Freedom House dat vrijheid van religie niet onderworpen is aan formele beperkingen, maar dat in de praktijk religieuze gemeenschappen wel te maken hebben met discriminatie in gebieden waar ze een minderheid vormen.¹⁵ Freedom House geeft Bosnië en Herzegovina over 2022 een score van 3 uit 4 op het onderdeel 'Are individuals free to practice and express their religious faith or nonbelief in public and private?'.¹⁶

Wat betreft de *vrijheid van vereniging* schrijft de EC over 2022 dat de vrijheid van vereniging en samenkomst in het algemeen wordt gerespecteerd. Hierbij meldt de EC wel dat de huidige wetten geharmoniseerd moeten worden in het gehele land en in lijn moeten worden gebracht met de Europese standaarden voordat Bosnië en Herzegovina bij de EU kan horen.¹⁷ In juni 2022 werd de derde Sarajevo Pride georganiseerd. In de Servische republiek in Bosnië en Herzegovina bleef echter de vrijheid van vereniging beperkt.¹⁸ Het U.S. State Department onderschrijft dat de vrijheid van vereniging bij wet is gegarandeerd.¹⁹

Op het *gebied van bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft de EC dat er geen progressie is geboekt in het aannemen van landelijke mensenrechten en anti-discriminatie strategieën. De anti-discriminatie wetgeving van 2009, die als doel heeft om de wetgeving in lijn te brengen met het EU acquis, is nog steeds niet effectief geïmplementeerd.²⁰ De OSCE meldt in haar

¹¹ Idem

¹² https://www.eeas.europa.eu/eeas/bih-statement-spokesperson-defamation-law-republika-srpska_en?s=219, https://www.eeas.europa.eu/eeas/bosnia-and-herzegovina-statement-spokesperson-%E2%80%9Cforeign-agent%E2%80%9D-law-republika-srpska_en

¹³ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

¹⁴ <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/bosnia-and-herzegovina/>

¹⁵ <https://freedomhouse.org/country/bosnia-and-herzegovina/freedom-world/2023>

¹⁶ Idem

¹⁷ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

¹⁸ Idem

¹⁹ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/bosnia-and-herzegovina/>

²⁰ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

rapport dat er in 2021 45 aangiften zijn gedaan van haatzaaiing bij de politie, waarbij er in 7 gevallen is overgegaan tot vervolgingen en dit in 4 gevallen geleid heeft tot een veroordeling. In 2020 ging het nog om 8 aangiften en 5 veroordelingen.²¹

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Met betrekking tot de positie van vrouwen meldt de EC dat Bosnië en Herzegovina een Gender Action Plan 2018 – 2022 heeft geïmplementeerd. Dit actieplan is er ten behoeve van het tegengaan van huiselijk geweld. De EC schrijft dat er in het hele land significante inspanningen zijn gedaan om een veilige omgeving te creëren voor vrouwen waarbij ook de participatie van vrouwen bij de politie en het leger wordt gesteund.²² Het U.S. Department of State meldt dat verkrachting van een persoon strafbaar is bij wet, ongeacht het geslacht, inclusief verkrachting door een echtgenoot, en geweld binnen het gezin en door intieme partners. De maximumstraf voor verkrachting, inclusief verkrachting door een echtgenoot, is 15 jaar gevangenisstraf. Echter, in het rapport van het U.S. State Department staat dat de politie verkrachting binnen het huwelijk niet als een ernstig misdrijf beschouwt, dit belemmert de effectieve handhaving van de wet. In de praktijk blijkt dat vrouwelijke slachtoffers van verkrachting regelmatig geen toegang hadden tot de gratis sociale steun of bijstand, zoals de wet dat voorschrijft. Daarnaast blijven zij kampen met vooroordelen, stigmatisering en discriminatie in hun gemeenschap en door vertegenwoordigers van openbare instellingen.²³

Datum
5 oktober 2023
4953825

Met betrekking tot de positie van LHBTI scoort Bosnië en Herzegovina 40% van de 100% op de Rainbow Europe-index van ILGA Europe.²⁴ Dit is een betere score dan in 2021 toen Bosnië en Herzegovina 38% van de 100% scoorde en gelijk aan 2020.²⁵ De EC schrijft dat haatmisdrijven op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit verboden zijn bij wet. Maar de EC concludeert ook dat de effectieve uitvoering van deze wetgeving, die zou moeten leiden tot vervolging bij haatmisdrijven en haatzaaiing tegen LHBTI, beperkt is.²⁶ In juli 2022 nam de Bosnische ministerraad een nationaal actieplan aan om de fundamentele rechten van LHBTI te waarborgen. In april 2022 erkende een lokale rechtbank in Sarajevo voor het eerst dat een gekozen lokale volksvertegenwoordiger de anti-discriminatie wet tegen LHBTI had overtreden in een zaak over online haatzaaien.²⁷ Volgens het *Pink Report* van de Bosnische NGO Sarajevo Open Centre (SOC) was 2022 een jaar waarin Bosnië en Herzegovina belangrijke stappen heeft gezet in het respecteren van mensenrechten van LHBTI. SOC benoemt hierbij het nationaal actieplan als grote vooruitgang omdat hiermee voor het eerst op nationaal niveau beleid is aangenomen dat als doel heeft om de uitdagingen waar LHBTI mee te maken hebben aan te pakken en het lokale, regionale en de nationale overheid de verplichting geeft om aan de slag te gaan.²⁸

²¹ <https://hatecrime.osce.org/bosnia-and-herzegovina>

²² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

²³ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/bosnia-and-herzegovina/>

²⁴ <https://www.ilga-europe.org/files/uploads/2023/05/rainbow-map-2023.pdf>

²⁵ <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2022/> en <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2021/>

²⁶ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

²⁷ Idem

²⁸ https://soc.ba/site/wp-content/uploads/2023/06/Pink-report_za-web.pdf

Het aannemen van het nationaal actieplan is een stap voorwaarts in het in lijn brengen van mensenrechten met het EU acquis.²⁹ Het U.S. State Department meldt dat, ondanks geboekte progressie op het gebied van vervolging van geweld tegen LHBTI, geweld en discriminatie tegen de LHBTI-gemeenschap nog steeds voorkomt in Bosnië en Herzegovina.³⁰ Amnesty International schrijft in haar jaarlijkse mensenrechtenrapport dat ook in 2022 LHBTI werden geconfronteerd met discriminatie in het onderwijs, op werk en bij het vinden van huisvesting.³¹ Volgens SOC zijn transgender personen de meest kwetsbare groep binnen de LHBTI-gemeenschap in Bosnië en Herzegovina.³²

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Op de Indices van het World Justice Project en Freedom House over de *rule of law* scoort Bosnië en Herzegovina nagenoeg dezelfde score als tijdens de vorige beoordeling. Op de Rule of Law Index van het World Justice Project scoort Bosnië en Herzegovina 0.52 van de maximale score 1.0 in zowel 2020, 2021 als in 2022, hiermee stond Bosnië en Herzegovina op de regionale ranglijst in 2020 en 2021 5^e en in 2022 6^e van de 14 landen.³³ De EC schrijft over Bosnië en Herzegovina dat wet- en regelgeving met betrekking tot *toegang tot onafhankelijk onderzoek* door bijvoorbeeld een ombudsman voor mensenrechten slecht zijn geïmplementeerd.³⁴ De ombudsman registreerde in 2021 2.946 klachten over mensenrechtenschendingen en gaf 315 aanbevelingen waarvan er 198 volledig zijn geïmplementeerd.³⁵ Volgens het U.S. State Department gaf de Bosnische overheid onafhankelijke mensenrechten waarnemers de mogelijkheid van wijdverbreid en ongehinderd toegang tot gevangenissen en gedetineerden. Ook het Internationale Rode Kruis en de ombudsman hadden toegang tot gevangenissen en gedetineerden om de behandeling van gedetineerden te controleren.³⁶

Voor wat betreft *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* schrijft het U.S. Department of State dat de grondwet en wetten het recht op een eerlijke, vrije en publieke rechtsgang verzekeren.³⁷ Dit neemt niet weg dat politieke partijen en de georganiseerde misdaad soms de rechterlijke macht proberen te beïnvloeden, vooral met betrekking tot corruptiezaken.³⁸ Verdachten hebben het recht om een advocaat te raadplegen en indien een verdachte zich dit niet kan veroorloven dan krijgt de verdachte een advocaat op

²⁹ https://www.cgvs.be/sites/default/files/rapporten/coi_focus_bosnie-herzegovina._algemene_situatie_20221215.pdf

³⁰ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/bosnia-and-herzegovina/>

³¹ <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/bosnia-and-herzegovina/report-bosnia-and-herzegovina/>

³² <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/bosnia-and-herzegovina/>

³³ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Bosnia%20and%20Herzegovina/>

³⁴ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

³⁵ Idem

³⁶ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/bosnia-and-herzegovina/>

³⁷ Idem

³⁸ Idem

kosten van de overheid.³⁹ Het rechtssysteem heeft volgens het U.S. State Department te maken met grote achterstanden waardoor rechterlijke uitspraken niet altijd effectief afgedwongen kunnen worden.⁴⁰ De EC schrijft over 2022 dat Bosnië en Herzegovina zich in een vroeg stadium begeeft van juridische hervormingen. In mei 2022 verwierp het Bosnische parlement verschillende wetswijzigingen die tot doel hadden een systeem op te zetten om vermogensverklaringen van rechters, openbare aanklagers en leden van de Hogeraad (HJPC) te controleren. Dit wijst volgens de EC op een gebrek aan politieke inzet voor de rechtsstaat en het EU-traject van het land.⁴¹

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Conclusie

De situatie in Bosnië en Herzegovina is ten opzichte van de vorige herbeoordeling in 2021 vrijwel stabiel gebleven. Op het gebied van democratisch bestuur heeft Bosnië en Herzegovina geen vooruitgang geboekt waarbij veel wetgeving nog niet in lijn is met het EU acquis. Met betrekking tot de persvrijheid is de situatie stabiel waarbij er sprake is van politieke druk, journalisten worden lastiggevallen en in de deelrepubliek Republika Srpska veroordeeld kunnen worden bij het verspreiden van 'roddels'. Daartegenover staat dat journalisten vaker in het gelijkgesteld worden wanneer hun rechten worden geschonden. Hiermee is de persvrijheid in geheel Bosnië en Herzegovina niet aanmerkelijk voor- of achteruitgegaan. Ook op de overige onderdelen is er geen sprake van aanmerkelijke voor- of achteruitgang. De aanwijzing van Bosnië en Herzegovina als veilig land van herkomst kan hiermee worden voortgezet.

Brazilië

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen:

- Amnesty International
- Freedom House
- Human Rights Watch
- Observatório de Mortes e Violências LGBTI+ no Brasil
- OHCHR; UN Office of the High Commissioner for Human Rights
- Reporters Without Borders - World Press Freedom Index
- Rule of Law Index
- US Department of State
- United States Commission on International Religious Freedom

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van het EUAA, de Raad Van Europa, UNHCR of andere EU-lidstaten welke bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

Freedom House geeft Brazilië in 2023 een algemene score van 72 van de 100 punten. Dat is een punt minder dan in 2022 en twee punten minder dan in 2021. Freedom House kwalificeert Brazilië als 'free'. Freedom House geeft Brazilië een score van 30 uit 40 op 'political rights'. Dat is een punt minder dan in 2022 en 2021. Op de dimensie 'civil liberties' geeft Freedom House Brazilië in haar rapportage van 2023 een score van 42 uit 60. Dat is dezelfde score als in 2022 en een punt minder dan in 2021⁴².

³⁹ Idem

⁴⁰ Idem

⁴¹ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f790d54-4b03-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

⁴² <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

Op het gebied van democratisch bestuur onderschrijven de geraadpleegde bronnen het beeld dat in eerdere herbeoordelingen naar voren kwam. Brazilië kent een democratisch gekozen regering, en een goed functionerend systeem van 'checks and balances'. De verkiezingen verlopen vrij en eerlijk. De politiek is weliswaar gepolariseerd, maar er vindt een levendig politiek debat plaats. Het EU Annual Reports on Human Rights and Democracy in the World 2023 geeft voor Brazilië geen aanmerkelijke wijzigingen en schrijft dat de presidentiële parlementsverkiezingen van 2022 duidelijk de kracht en veerkracht van de democratische instellingen van Brazilië hebben aangetoond. Te midden van een klimaat dat wordt gekenmerkt door sterke polarisatie, de verspreiding van haat zaaiende uitlatingen en fake nieuws, aanvallen op de vrije pers, het maatschappelijk middenveld en de rechterlijke macht, zorgde het Superior Electoral Tribunal voor de organisatie van transparante en vrije verkiezingen⁴³. Tegelijkertijd blijft corruptie en omkoping veelvoorkomend, wat leidt tot wantrouwen ten opzichte van de gevestigde politieke partijen. Tijdens de verkiezingscampagne voor de presidentsverkiezingen in Brazilië in 2022 beloofde toenmalig kandidaat Luiz Inácio Lula da Silva (hierna: Lula, per 1 januari 2023 de huidige president) om de mechanismen gericht tegen corruptie van overheidsmedewerkers te versterken. Overigens beloofde de andere kandidaat, toenmalig president Jair Bolsonaro, hetzelfde te doen. In maart 2023 kondigde president Lula aan de overheidswaakhond tegen corruptie binnen de federale overheid, de Controladoria-Geral da União (CGU), te ontmantelen en de taken te herverdelen. Ook werd er een nieuwe minister aangesteld verantwoordelijk voor de Controladoria-Geral da União (Vinícius Marques de Carvalho)⁴⁴.

Op het onderdeel de bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon is het beeld dat naar voren komt uit het geheel aan bronnen overeenkomstig hetgeen uit eerdere beoordelingen naar voren kwam. Freedom House schrijft in het rapport Freedom in the World 2023 dat, over het algemeen, mensen in staat zijn hun persoonlijke mening in het openbaar te uiten zonder angst voor institutioneel toezicht of vergelding. De verkiezingsperioden van 2018 en 2022 werden echter beïnvloed door de angst voor politiek geweld. Gewelddadige homofobe retoriek draagt bij aan een gevoel van angst voor intimidatie en vergelding bij velen die een open discussie over LHBTI-rechten en -kwesities proberen te voeren.⁴⁵ Aansluitend op de bevindingen van Freedom House schrijft Amnesty International in The State of the World's Human Rights Brazil 2022/2023 dat het aantal incidenten van politiek gemotiveerde intimidatie en geweld tegen activisten, journalisten en kiezers die hun recht op vrijheid van meningsuiting, denken en geloof uitoefenen, exponentieel is toegenomen tijdens de verkiezingsperiode.⁴⁶ In het kader van de jarenlang gevoerde 'oorlog tegen drugs' organiseerde de politie zwaar bewapende operaties in favela's en gemarginaliseerde wijken van Brazilië. Deze resulteerden vaak in hevige schietpartijen. Amnesty International schrijft verder dat het buitensporig gebruik van geweld door de staat in favela's en gemarginaliseerde wijken ook zichtbaar

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

⁴³

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/2022%20EU%20Annual%20Human%20Rights%20and%20Democracy%20Country%20Reports_0.pdf

⁴⁴ <https://blogdadacidanania.com.br/2023/03/lula-desmonta-farsa-da-cgu-contra-corrupcao/>

⁴⁵ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

⁴⁶ <https://www.amnesty.org/en/location/americas/south-america/brazil/report-brazil/>

was in invallen, de vernieling van bezittingen, psychologische martelingen, beperkingen van de bewegingsvrijheid van mensen en de opschorting van basisvoorzieningen zoals scholen en gezondheidscentra.⁴⁷

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

De grondwet verbiedt foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing en voorziet in strenge wettelijke sancties voor het gebruik ervan. Desondanks zijn er volgens het US State Department meldingen van foltering en mishandeling tijdens detentie en bewaring.⁴⁸ De wet verbiedt willekeurige arrestaties en opsluitingen, maar er zijn meldingen dat de politie deze bepalingen niet altijd respecteert. In voorkomende gevallen vindt onderzoek en (straf)vervolgning plaats, al bleef straffeloosheid van daders van schendingen een probleem.⁴⁹ Daarbij schrijft de US State Department dat afro-Brazilianen onevenredig getroffen werden door misdaad en (politie)geweld en veel vaker slachtoffer werden van discriminatie. Inzake mensenhandel rapporteerde het US State Department over 2022 dat Brazilië in de 'Tier 2' status is gebleven. Dit betekent dat het US State Department oordeelt dat de Braziliaanse overheid niet volledig voldoet aan de minimumnormen voor het uitbannen van mensenhandel, maar wel aanzienlijke inspanningen levert om dit te doen. De regering heeft over het geheel genomen toenemende inspanningen geleverd ten opzichte van de vorige verslagperiode. Op een aantal belangrijke terreinen voldeed de overheid echter niet aan de minimumnormen. Zo rapporteerde de regering beperkte inspanningen om mensenhandel voor de seksindustrie te bestrijden, ook onder zeer kwetsbare bevolkingsgroepen, zoals kinderen en LHBTI. Daarbij bleven de mechanismen voor slachtofferbescherming, waaronder opvangdiensten, ontoereikend en varieerden zij aanzienlijk per staat.⁵⁰

Datum
5 oktober 2023
4953825

Met betrekking tot de *vrijheid van meningsuiting* melden Freedom House en het US State Department dat de grondwet voorziet in de vrijheid van meningsuiting en pers. De overheid respecteerde dit recht over het algemeen en er is in Brazilië een levendige 'mediascene'. Freedom House schrijft dat onderzoeksjournalisten, met name degenen die verslag doen van corruptie en criminaliteit, net als in de vorige beoordelingsperiode geconfronteerd worden met bedreigingen, intimidatie, obstructie en geweld, soms met dodelijke afloop.⁵¹ Brazilië staat in 2023 met een score van 58,67 op plek 92 van de World Press Freedom Index.⁵² Reporters Without Borders schrijft dat de regering van voormalige president Jair Bolsonaro een grote uitdaging vormde voor de Braziliaanse pers. Bolsonaro beledigde regelmatig journalisten en de media en mobiliseerde aanhangers op sociale media om de pers in diskrediet te brengen en als staatsvijand te positioneren.⁵³ RSF schrijft dat Bolsonaro ook nu als voormalig president deze strategie blijft toepassen, met als doel ervoor te zorgen dat zijn aanhangers de beschuldigingen van corruptie tegen hem en zijn familie, de verkiezingsresultaten die Lula da Silva aan de macht brachten, en de acties van de nieuwe regering niet geloven.⁵⁴ Lula probeert anderzijds sinds de start van zijn mandaat in 2023 de democratische principes in de omgang met de media te herstellen, maar hij wordt voortdurend

⁴⁷ <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/5670/2023/en/>

⁴⁸ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/brazil/>

⁴⁹ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/brazil/>

⁵⁰ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/brazil/>

⁵¹ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

⁵² <https://rsf.org/en/country/brazil>

⁵³ <https://rsf.org/en/country/brazil>

⁵⁴ <https://rsf.org/en/country/brazil>

uitgedaagd door de aanhangers van Bolsonaro en extreemrechtse partijen, die blijven proberen de regering te destabiliseren.⁵⁵

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* komt uit het geheel aan bronnen eenzelfde beeld naar voren als voorheen. De grondwet garandeert de vrijheid van godsdienst en de regering respecteert dit recht over het algemeen. Geweld tegen Afro-Braziliaanse religieuze groeperingen komt frequent voor, vooral in de favela's van Rio de Janeiro.⁵⁶ Freedom House schrijft dat in de afgelopen jaren meerdere afro-Braziliaanse tempels ("terreiros") hun deuren hebben moeten sluiten na aanvallen of bedreigingen van evangelische drugsdealers. Deze groepen opereren en claimen grondgebied zoals andere Braziliaanse drugshandelaren, maar proberen ook religies te onderdrukken die niet overeenkomen met hun eigen religie.⁵⁷ Brazilië wordt niet genoemd in het Annual report of the US Commission on International Religious Freedom over 2023.⁵⁸

Datum
5 oktober 2023
4953825

Op het gebied van *vrijheid van vereniging* beschrijft Freedom House geen grote veranderingen. Vrijheid van vereniging wordt over het algemeen gerespecteerd maar tegelijkertijd gebruiken de politie en andere beveiligingsagenten soms buitensporig geweld bij demonstraties.⁵⁹ NGO's opereren over het algemeen vrijelijk op uiteenlopende terreinen. Activisten die zich bezighouden met landrechten en milieubeschermingskwesaties hebben de afgelopen jaren echter te maken gehad met intimidatie, bedreigingen en geweld, samen met verbale vijandigheid van Bolsonaro en andere regeringsfunctionarissen. In september 2022 noemde Global Witness Brazilië het gevaarlijkste land ter wereld voor milieuactivisten in de afgelopen tien jaar, waarbij de dood van 342 activisten tussen 2012 en 2021 werd opgemerkt. Meer dan 85 procent van de moorden vond plaats in het Amazonegebied.⁶⁰ Human Rights Watch (HRW) schreef op 10 augustus 2023 dat er tijdens de Amazonetop in Brazilië sprake was van geweld tegen de inheemse bevolking. Ook verklaarden demonstranten die opkwamen voor hun landrechten aan intimidatie en geweld van beveiligers van de aanwezige bedrijven werden blootgesteld.⁶¹

Het beeld ten aanzien van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* is ongewijzigd. Geweld en discriminatie tegen vrouwen en LHBTI en discriminatie en uitsluiting van afro-Brazilianen en inheemse bevolking blijven een probleem.⁶² Freedom House schrijft dat, ondanks dat discriminatie tegen LHBTI strafbaar is, Brazilië een van de hoogste niveaus van anti-LHBTI-geweld ter wereld kent. Volgens een rapport uit februari 2022 van Grupo Gay da Bahia, een LHBTI- belangenorganisatie, werden in 2021 276 LHBTI gedood als gevolg van homofob geweld, terwijl nog eens 24 mensen omkwamen door zelfmoord. De cijfers van de groep vertegenwoordigden een stijging van 8 procent ten opzichte

⁵⁵ <https://rsf.org/en/country/brazil>

⁵⁶ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

⁵⁷ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

⁵⁸ https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2023-05/2023%20Annual%20Report_1.pdf

⁵⁹ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

⁶⁰ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

⁶¹ <https://www.hrw.org/news/2023/08/10/violence-against-indigenous-people-overshadows-amazon-summit>

⁶²

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/2022%20EU%20Annual%20Human%20Rights%20and%20Democracy%20Country%20Reports_0.pdf

van 2020.⁶³ De Observatório de Mortes e Violências LGBTI+ no Brasil schrijft dat er in 2022 273 gewelddadige sterfgevallen onder LHBTI-ers plaatsvonden in het land. Van deze sterfgevallen waren er 228 moorden, 30 zelfmoorden en 15 sterfgevallen met onbekende oorzaak.⁶⁴ De Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights schrijft in het kader van de Universal Periodic review over Brazilië dat de Speciale Rapporteur voor het recht op vrijheid van vreedzame vergadering en vereniging was geschokt door de omvang van het geweld tegen mensenrechtenverdedigers, traditionele gemeenschappen, waaronder Quilombolas en inheemse volkeren, en gemeenschapsleiders in de favela's.⁶⁵

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Ten aanzien van de *toegang tot onafhankelijk onderzoek* meldt het US State Department dat veel nationale en internationale mensenrechtengroepen actief waren in Brazilië, in het algemeen zonder beperking van de overheid. Zij onderzochten en publiceerden hun bevindingen over mensenrechtenkwesties. Ambtenaren waren coöperatief en waren ontvankelijk voor hun standpunten.⁶⁶ Daarnaast heeft de overheid in veel gevallen de hulp en medewerking gevraagd van nationale en internationale NGO's bij de aanpak van mensenrechtenproblemen. De Nationale Ombudsman, de Nationale Raad van Justitie, het nationaal mechanisme voor de preventie en bestrijding van foltering binnen het Ministerie van Vrouwen, Familie en Mensenrechten en de Nationale Penitentiaire Afdeling van het Ministerie van Justitie controleerden de omstandigheden in gevangenis en detentiecentra en deden onderzoek naar geloofwaardige beschuldigingen van mishandeling.⁶⁷

Op het onderdeel *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* melden Freedom House en US State Department dat de grondwet voorziet in een onafhankelijke rechterlijke macht. Over het algemeen werd dit ook door de overheid gerespecteerd. De grondwet voorziet eveneens in het recht op een eerlijk en openbaar proces, en de rechterlijke macht zorgde er in het algemeen voor dat dit recht gehandhaafd werd. Tegelijkertijd is de rechterlijke macht overbelast en inefficiënt en heeft zij te maken met beïnvloeding van buitenaf, met name op lokaal niveau in sommige landelijke gebieden, vooral in zaken waarbij landrechtenactivisten betrokken waren. Onderzoeken, vervolgingen en processen werden in deze zaken vaak uitgesteld.⁶⁸ Lokale NGO's gaven aan dat corruptie binnen de rechterlijke macht, met name op lokaal- en staatsniveau, een zorg was en dat straffeloosheid voor misdaden begaan door veiligheidstroepen gebruikelijk was. Verder worstelt de overheid met het verlenen van juridische bijstand aan verdachten en gevangenen die zich geen advocaat kunnen veroorloven. De toegang tot de rechter varieert ook sterk als gevolg van de hoge inkomensongelijkheid in Brazilië.⁶⁹ Ondanks deze tekortkomingen heeft

⁶³ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

⁶⁴ <https://observatoriomorteseviolenciaslgbtibrasil.org/dossie/mortes-lgbt-2022/>

⁶⁵ [https://documents-dds-](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G22/469/58/PDF/G2246958.pdf?OpenElement)

[ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G22/469/58/PDF/G2246958.pdf?OpenElement](https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G22/469/58/PDF/G2246958.pdf?OpenElement)

⁶⁶ https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/02/415610_BRAZIL-2022-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf

⁶⁷ https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/02/415610_BRAZIL-2022-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf

⁶⁸ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

⁶⁹ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

de progressieve grondwet geleid tot een actievere justitie die vaak oordeelt in het voordeel van de burgers ten opzichte van de staat.

Brazilië staat met een score van 8/16 op de 61ste plaats in de Rule of Law Index 2023. Dat is één plek lager dan in 2022 en 2 lager dan in 2021.⁷⁰

Conclusie

De situatie in Brazilië is ten opzichte van de vorige herbeoordeling niet aanmerkelijk veranderd. Ik zet de aanwijzing als veilig land van herkomst dan ook voort, met uitzondering van:

- Journalisten die berichten over corruptie, criminaliteit en/of zich kritisch uitlaten over de regering
- Milieuactivisten die zich in gebieden waarin dat aan de orde is actief verzetten tegen (illegale) mijnbouw en landontginning.
- LHBTI.

Jamaica

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen:

- Europese Dienst voor Extern Optreden
- Freedom House
- Human Rights Watch
- Jamaica Gleaner
- Ministry of Legal and Constitutional Affairs van Jamaica
- OHCHR
- Reporters without Borders - World Press Freedom Index
- TOELT, IND, Ministerie van Justitie en Veiligheid
- Rule of Law Index
- US State Department

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van het EUAA, de Raad van Europa, de UNHCR of andere EU-lidstaten welke bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

Freedom House geeft Jamaica in 2023 een algemene score van 80 van de 100 punten. Dat is dezelfde score als in de twee voorgaande jaren. Freedom House kwalificeert Jamaica als 'free'. Freedom House geeft Jamaica een score van 34 uit 40 op 'political rights' en een score van 46 uit 60 op de dimensie 'civil liberties'. Dat zijn eveneens dezelfde scores als in de twee voorgaande jaren⁷¹.

Op het onderdeel *democratisch bestuur* zijn er geen aanmerkelijke wijzigingen. Freedom House, het US State Department en de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) melden opnieuw dat Jamaica een constitutionele, parlementaire democratie kent, met een grondwettelijke bescherming van de grondrechten. De Britse monarch is het ceremoniële staatshoofd en wordt vertegenwoordigd door een gouverneur-generaal. Het land kent competitieve verkiezingen en ordelijke wisselingen van de macht. Corruptie en misdaad blijven echter serieuze problemen.

⁷⁰ <https://freedomhouse.org/country/brazil/freedom-world/2023>

⁷¹ <https://freedomhouse.org/country/jamaica/freedom-world/2023>,
<https://freedomhouse.org/country/jamaica/freedom-world/2022>,
<https://freedomhouse.org/country/jamaica/freedom-world/2021>

Freedom House schrijft dat de regering in juni 2022 de oprichting aankondigde van een 'constitutional review commission' (CRC) om de beoogde overgang van het land naar een republiek te ondersteunen. Deze commissie zal ook reeds bestaande aanbevelingen voor constitutionele hervormingen in overweging nemen. Het Jamaicaanse 'Ministry of Legal and Constitutional Affairs' meldt op haar website dat de constitutionele samenstelling van de Jamaicaanse Staat al herhaaldelijk op hervormingsagenda's heeft gestaan⁷².

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Op het onderdeel de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* zijn er geen opmerkelijke wijzigingen ten opzichte van de vorige herbeoordeling. De bronnen melden dat het land nog steeds een van de hoogste moordcijfers in het Latijns-Amerikaanse en het Caribisch gebied heeft. De overheid heeft 'Zones of Special Operations' en 'States of Public Emergencies' ingesteld met buitengewone bevoegdheden voor de veiligheidstroepen om dit probleem te bestrijden. Vanwege de hoge criminaliteit is de steun voor de doodstraf hoog. Hoewel de doodstraf nog steeds in de wetboeken staat, heeft Jamaica al lang een de facto moratorium op de toepassing ervan. Verder werd er een nieuwe Vuurwapenwet (verbod, beperking en regulering) aangenomen en geïmplementeerd, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen verboden of niet-gereguleerde vuurwapens en daarmee verband houdende activiteiten, en vuurwapens waarvoor naar behoren een vergunning is verleend of die zijn geregistreerd. De wet biedt een kader dat vuurwapens en munitie verbiedt die illegaal worden verhandeld, en dat het bezit van die verboden vuurwapens en munitie beschouwt als de basis waarop gruwelijke en gewelddadige misdrijven worden gepleegd.

De grondwet verbiedt foltering en andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing. Desondanks zijn er opnieuw meldingen van foltering en mishandeling tijdens detentie en bewaring. De grondwet verbiedt eveneens willekeurige arrestaties en opsluitingen, maar ook op dit punt zijn er opnieuw meldingen dat de politie deze bepalingen niet altijd respecteert. De regering heeft stappen ondernomen om ambtenaren te onderzoeken en te vervolgen, die mensenrechtenschendingen hebben begaan. Niettemin waren er berichten dat sommige ambtenaren die mensenrechtenschendingen zouden hebben begaan, hiervoor niet volledig en snel ter verantwoording werden geroepen.

In 2022 trad de 'Disabilities Act' uit 2014 in werking, die bepalingen bevat om het welzijn van personen met een handicap in heel Jamaica te beschermen en te verbeteren. In 2022 is ook de Wet ter bescherming en preventie tegen seksuele intimidatie in werking getreden. Deze heeft tot doel alle burgers op verschillende gebieden te beschermen, waaronder op de werkplek en tijdens het zakendoen. Daarnaast breidde de regering het zwangerschapsverlof voor werknemers in de publieke sector uit en introduceerde ze vaderschapsverlof en gezinsverlof voor adoptieouders. Deze maatregelen zijn op 1 januari 2023 in werking getreden. De staat introduceerde in 2022 ook verschillende wetten die gericht zijn op het verbeteren van de mensenrechten, zoals een nieuwe wet op huiselijk geweld, die gericht is op het bieden van meer bescherming aan slachtoffers van gendergerelateerd geweld, en wijzigingen in de wet op mensenhandel. In 2022

⁷² <https://mlca.gov.jm/constitutional-reform/>

introduceerde de regering ook onder andere het besluit dat het nationale minimumloon verhoogde⁷³.

De grondwet voorziet in de *vrijheid van meningsuiting en vrijheid van de pers*. Dit recht wordt over het algemeen gerespecteerd. Onafhankelijke media waren actief en een grote verscheidenheid aan meningen komt aan bod, zonder een vorm van overheidsbeperking. Reporters Without Borders schrijft verder dat in de afgelopen één tot twee decennia de persvrijheid in Jamaica verder is verbeterd en het recht op informatie alom wordt gerespecteerd. Het land blijft daarmee een van de veiligste ter wereld voor journalisten, aldus de organisatie. Jamaica staat momenteel op de 32ste plaats van de World Press Freedom Index van Reporters without borders. Ter vergelijking: Noorwegen staat momenteel op de eerste plaats en Noord-Korea op de 180ste (laatste) plaats.⁷⁴

Op het gebied van *vrijheid van godsdienst en vrijheid van vereniging* zijn er geen wijzigingen ten opzichte van de vorige herbeoordeling. De grondwet voorziet in de vrijheid van godsdienst en het verbiedt discriminatie op grond van geloof. Hoewel nog steeds een koloniale wet van kracht is die Obeah - een Afro-Caribische sjamanistische religie - verbiedt, wordt deze niet gehandhaafd. De grondwet voorziet eveneens in de vrijheid van vereniging en dit recht wordt over het algemeen ook nageleefd. Freedom House kent Jamaica in 2023 een score van 4 uit 4 toe op het onderdeel E Associational and Organizational Rights (E1, E2, E3). Dat is dezelfde score als in 2022.⁷⁵

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* blijkt uit het geheel aan geraadpleegde bronnen dat de situatie voor LHBTI ongewijzigd is. LHBTI zijn uitgezonderd van de aanwijzing van veilig land van herkomst.⁷⁶ De VN 'Committee on the Elimination of Racial Discrimination' van de OHCHR meldde bezorgd te zijn over het voortbestaan van sociaal-economische nadelen in verband met huidskleur, die vooral Jamaicanen met een donkere huidskleur treft. Het beveelt Jamaica aan hier onderzoek naar te doen en alle nodige maatregelen te nemen om elke vorm van sociale ongelijkheid aan te pakken die hiermee verband houdt.

⁷³

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/2022%20EU%20Annual%20Human%20Rights%20and%20Democracy%20Country%20Reports_0.pdf,
<https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/jamaica/>,
<https://freedomhouse.org/country/jamaica/freedom-world/2023>

⁷⁴ <https://rsf.org/en/country/jamaica>, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/jamaica/>,
<https://freedomhouse.org/country/jamaica/freedom-world/2023>

⁷⁵ <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/jamaica/>,
<https://freedomhouse.org/country/jamaica/freedom-world/2023>

⁷⁶ <https://www.hrw.org/news/2021/02/17/human-rights-body-calls-repeal-jamaicas-anti-lgbt-laws>, https://puc.overheid.nl/ind/doc/PUC_1293075_1/1/, <https://jamaica-gleaner.com/article/sponsored/20230228/report-shows-increase-violent-acts-against-gays>,
<https://freedomhouse.org/country/jamaica/freedom-world/2023>,
<https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/jamaica/>,
https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/2022%20EU%20Annual%20Human%20Rights%20and%20Democracy%20Country%20Reports_0.pdf,
<https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/jamaica/>

Het US State Department geeft aan dat de grondwet voorziet in het recht op vrijwaring van discriminatie op basis van ras en huidskleur, maar er zijn geen wetten of voorschriften die discriminatie op grond van etniciteit verbieden. De Jamaicaanse bevolking was voor 92 procent van kleur en er waren weinig meldingen van rassendiscriminatie. Sommige mediabronnen meldden incidenten van 'colourism' (het bevoordelen van personen met een lichtere huidskleur binnen een etnische groep).⁷⁷

Verder schrijft de EDEO dat in 2022 een aantal EU-projecten is uitgevoerd ter bevordering van economische, sociale, culturele en milieurechten met de nadruk op de bescherming van de rechten van kwetsbare groepen, waaronder leden van de LHBTI-gemeenschap, jongeren, mensen in gemeenschappen die gevoelig zijn voor geweld en plattelandsbevolkingen met de nadruk op bosgebieden. Er werd ook steun verleend aan het overheidsprogramma ter versterking van het gezondheidssysteem en om een einde te maken aan gendergerelateerd geweld.⁷⁸

Op het onderdeel *toegang tot onafhankelijk onderzoek* meldt het US State Department – net als ten tijde van de vorige herbeoordeling – dat binnenlandse en internationale mensenrechtengroepen over het algemeen zonder overheidsbeperking hun werk konden doen. Regeringsfunctionarissen, onder wie premier Holness, bekritiseerden echter publiekelijk het werk van binnenlandse mensenrechtengroepen als bijdragend aan het hoge percentage gewelddadige misdaden in het land. INDECOM onderzocht meldingen van vermeend misbruik door de politie en gevangenispersoneel. Ook vond onafhankelijke monitoring van gevangenisplaatsen plaats. Burgergroepen en NGO's waren van mening dat de ministeries zelden gevolg gaven aan de aanbevelingen.⁷⁹

Op het onderdeel *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en de toegang tot rechtsmiddelen* schetsen Freedom House en het US State Department eenzelfde beeld als bij de vorige herbeoordeling. De grondwet voorziet in een onafhankelijke rechterlijke macht. Over het algemeen werd dit ook door de overheid gerespecteerd. De grondwet voorziet eveneens in het recht op een eerlijk en openbaar proces, en de rechterlijke macht zorgde er in het algemeen voor dat dit recht gehandhaafd werd. Hoewel de rechterlijke macht in het algemeen als onafhankelijk wordt beschouwd, blijft corruptie een probleem in sommige lagere rechtbanken. Beide organisaties melden een grote achterstand in de behandeling van (straf)zaken en een tekort aan gerechtspersoneel op alle niveaus. Om de achterstanden te verkleinen, nam de regering eerder al een wet aan, die de mogelijkheden heeft vergroot om zaken af te handelen zonder dat de zaak voor hoeft te komen. In oktober 2022 werd een nieuwe borgtochtwet ingediend bij het parlement, die het aantal personen in voorlopige hechtenis moet verminderen door het gebruik van elektronische tracking. Een parlementaire commissie boog zich in december over het wetsvoorstel. Jamaica staat op de 52e plaats in de Rule of Law Index 2022. Ter vergelijking; Denemarken staat op de

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

⁷⁷ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/12/un-committee-elimination-racial-discrimination-publishes-findings-bahrain>, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/jamaica/>

⁷⁸

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/2022%20EU%20Annual%20Human%20Rights%20and%20Democracy%20Country%20Reports_0.pdf

⁷⁹ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/jamaica/>

eerste plaats en Venezuela op de 140ste (laatste) plaats. Jamaica stond op de 55e plaats (uit 139) in de Rule of Law Index 2021.⁸⁰

Conclusie

De situatie in Jamaica is ten opzichte van de vorige herbeoordeling vrijwel gelijk gebleven. De aanwijzing van Jamaica als veilig land van herkomst, met uitzondering van LHBTI, wordt voortgezet.

Kosovo

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen:

- Amnesty International
- Europese Commissie
- Freedom House
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA)
- Reporters without Borders - World Press Index
- Rule of Law Index
- United States Commission on International Religious Freedom
- US State Department

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van andere EU-lidstaten, het EUAA, de Raad van Europa en UNHCR welke bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

Freedom House geeft Kosovo in 2023 een algemene score van 60 van de 100 punten. Dat is vier punten hoger dan in 2022 en zes punten hoger dan in 2021. Freedom House kwalificeert Kosovo als 'partly free'. De score op het gebied van 'political rights' is 28 uit 40. Dat is drie punten meer dan in 2022 en vijf punten meer dan in 2021. Freedom House verklaart deze verbetering enerzijds door de toegenomen vertegenwoordiging van etnische Serviërs, vrouwen en LHBTI in de politiek en de verminderde politieke invloed van patronage- of cliëntelismenetwerken onder de leiding van de Vetëvendosje anderzijds. De score van Kosovo op het onderdeel 'civil liberties' is 32 uit 60. Dat is een punt hoger dan in 2022 en 2021.⁸¹

Op het gebied van *democratisch bestuur* schrijft Freedom House dat Kosovo geloofwaardige en relatief goed georganiseerde verkiezingen houdt. Hoewel veel overheidsinstellingen worden ondermijnd door diepgewortelde corruptie, is er een nieuwe generatie politici die zich inspant om corruptie te bestrijden via verschillende juridische en administratieve hervormingen.⁸² Ondanks lang bestaand wantrouwen tussen de premier van Kosovo, Albin Kurti, en de Servische president, Aleksandar Vučić, zijn tussen beide regeringen gesprekken gevoerd waarmee vooruitgang is geboekt op het gebied van verkeer van inwoners tussen beide landen. De situatie bleef echter gespannen in het noorden van Kosovo, waar pogingen om de staat te ondermijnen stilzweigend door Belgrado werden gesteund. In juli 2022 heeft Kosovo nieuwe anticorruptiewetgeving aangenomen, bestaande uit de Wet op het nieuwe wetboek van strafvordering, de Wet op het agentschap voor de preventie van corruptie en de Wet op de aangifte van vermogensbestanddelen. Deze zijn opgenomen in de Europese

⁸⁰ <https://freedomhouse.org/country/jamaica/freedom-world/2023>,
<https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/jamaica/>,
<https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Jamaica/>

⁸¹ <https://freedomhouse.org/country/kosovo/freedom-world/2023>

⁸² <https://freedomhouse.org/country/kosovo/freedom-world/2023>

Hervormingsagenda II en bevatten aanbevelingen uit de Rechtsstaatstrategie. Hiermee tracht de regering strafprocedures te versterken en corruptiebestrijding verder te brengen in het functioneren van de overheid en ambtelijk apparaat.⁸³

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Op het onderdeel *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* schrijft de Europese Commissie dat wat het voorkomen van foltering en mishandeling betreft, de situatie bevredigend blijft en de Kosovaarse autoriteiten blijven zich inzetten om deze praktijken onder alle omstandigheden te voorkomen.⁸⁴ Volgens de Europese Commissie zou er wel vooruitgang kunnen worden geboekt wat betreft het voorkomen en aanpakken van gevallen van zelfpijniging en zelfmoord in detentie, en bij de behandeling van gedetineerden met psychische problemen. Het US Department of State schrijft daarbij dat er geen meldingen zijn geweest die wijzen erop dat de staat of haar agenten willekeurige of onwettige moorden hebben gepleegd of dat er verdwijningen zijn geweest door of namens overheidsinstanties.⁸⁵ Aanvullend hierop meldden het Ombudsman Instituut en het Kosovo Rehabilitation Centre for Victims of Torture (KRCT) dat er in de loop van het jaar geen geloofwaardig bewijs van marteling door veiligheidstroepen is geweest.⁸⁶ De grondwet en de wet verbieden willekeurige arrestaties en detentie en voorzien in het recht van iedere persoon om de wettigheid van zijn of haar arrestatie of detentie voor de rechtbank aan te vechten. Deze verboden werden over het algemeen door de Kosovaarse regering, EULEX, en de door de NAVO geleide Kosovo Force (KFOR), nageleefd.

Datum
5 oktober 2023
4953825

Voor wat betreft de *vrijheid van meningsuiting* staat Kosovo op de 56ste plaats in de World Press Freedom Index van Reporters without Borders.⁸⁷ Freedom House geeft Kosovo in 2022 een score van 2 uit de 4 punten op het onderdeel *Are there free and independent media?* (D1), onder het hoofdstuk *Freedom of Expression and Belief*, waarbij 1 de slechtste score is.⁸⁸ Dat is dezelfde score als in 2020 en in 2021. Reporters without Borders schrijft dat Kosovo, ondanks zijn kleine omvang en etnische verdeeldheid, een pluralistisch en levendig medialandschap kent. Volgens de Europese Commissie is het wettelijke kader grotendeels in overeenstemming met de Europese normen, maar er is beperkte vooruitgang geboekt bij het opvolgen van de aanbevelingen uit het vorige rapport.⁸⁹ Daarbij schrijft Reporters without Borders dat journalisten het doelwit van politieke aanvallen blijven.⁹⁰ Volgens de Vereniging van Journalisten in Kosovo (AJK) waren er in 2021 29 gevallen van aanvallen, bedreigingen en publieke laster tegen journalisten (in 2020 waren er 11 gevallen van niet-fysieke bedreigingen en intimidaties en vier gevallen van fysieke mishandeling tegen journalisten).⁹¹ In 2022 en tot 27 juni zijn vijf gevallen gemeld van publieke laster van journalisten, voornamelijk door hoge overheidsfunctionarissen. Bedreigingen en aanvallen variëren van die van ondernemers richting journalisten en andere

⁸³ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

⁸⁴ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

⁸⁵ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/kosovo/>

⁸⁶ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/kosovo/>

⁸⁷ Kosovo | RSF

⁸⁸ <https://freedomhouse.org/country/kosovo/freedom-world/2023>

⁸⁹ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

⁹⁰ Kosovo | RSF

⁹¹ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

mediamedewerkers, tot die van staats- of politieke partijfunctionarissen. De berechting van zaken blijft traag, zoals de rechtszaak over de aanval op onderzoeksjournalist Visar Duriqi, die in februari 2021 aangevallen werd door drie gemaskerde mannen.⁹²

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* schrijft de Europese Commissie dat er wettelijke bepalingen bestaan die tolerantie tussen religies bevorderen en voorzien dat religieuze gemeenschappen gescheiden worden van publieke functies.⁹³ Het Kosovaarse parlement moet echter nog steeds het al lang hangende wetsontwerp inzake godsdienstvrijheid aannemen, waarin de aanbevelingen van de Commissie van Venetië uit 2014 zijn opgenomen om de volledige eerbiediging van deze vrijheid te garanderen. De wet is nog niet door de huidige regering in de Algemene Vergadering ingediend.⁹⁴ Aanvullend hierop meldt het US State Department dat er in de afgelopen beoordelingsperiode een set amendementen zijn opgesteld om de wet aan te passen en religieuze groeperingen juridische mogelijkheden te bieden om een wettelijke status te verwerven.⁹⁵ Hierdoor zouden ze gemakkelijker onroerend goed kunnen kopen en huren, toegang krijgen tot begraafplaatsen, bankrekeningen kunnen openen en andere administratieve activiteiten kunnen uitvoeren. De spanningen tussen moslims en orthodoxe christenen laaien zo nu en dan op, maar de interreligieuze betrekkingen zijn over het algemeen vreedzaam.⁹⁶

Kosovo wordt niet genoemd in het Annual report of the U.S. commission on international religious freedom van april 2022 dan wel het rapport van april 2023.⁹⁷

Op het gebied van *vrijheid van vereniging* schrijft de Europese Commissie dat de vrijheid van vergadering door de grondwet wordt gegarandeerd en over het algemeen ook gerespecteerd wordt.⁹⁸ Er zijn geen grote veiligheidsincidenten gemeld die verband houden met openbare vergaderingen, maar de Kosovaarse Inspectie heeft wel een aantal disciplinaire procedures gestart tegen politieagenten die naar verluidt betrokken waren bij incidenten tijdens enkele protesten.⁹⁹ Freedom House kent Kosovo in 2023 een score van 10 uit 12 toe op het onderdeel *E Associational and Organizational Rights* (E1, E2, E3). In 2020 en in 2021 kende Freedom House Kosovo op dit onderdeel 7 uit 12 toe.¹⁰⁰

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft de Europese Commissie dat, hoewel de Wet inzake de bescherming tegen

⁹² <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

⁹³ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

⁹⁴ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

⁹⁵ <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/kosovo/>

⁹⁶ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/kosovo/>

⁹⁷ https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2023-05/2023%20Annual%20Report_1.pdf

⁹⁸ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

⁹⁹ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

¹⁰⁰ <https://freedomhouse.org/country/kosovo/freedom-world/2023>,
<https://freedomhouse.org/country/kosovo/freedom-world/2022> en
<https://freedomhouse.org/country/kosovo/freedom-world/2021>

discriminatie uit 2015 grotendeels in overeenstemming is met de Europese en internationale normen, de implementatie daarvan beperkt blijft. De Europese Commissie constateert dat de Kosovaarse regering wel inspanningen levert om de monitoring van discriminatie en handhavingsmechanismen verder te brengen, maar schrijft tegelijkertijd dat discriminatiezaken vaak niet serieus worden genomen en traag afgehandeld worden door de politie, het openbaar ministerie en rechtbanken.¹⁰¹ Kosovo scoort in 2023 in de Rainbow Europe-Index 35%, net als in 2022 en 2021, waarbij hoe hoger het percentage, hoe beter het met de positie van LHBTI is gesteld in het desbetreffende land.¹⁰² Amnesty International schrijft dat het parlement er niet in slaagde het ontwerp van het nieuwe Burgerlijk Wetboek aan te nemen, omdat deze bepalingen bevatte die het aangaan van huwelijken of partnerschappen tussen mensen van dezelfde sekse mogelijk zouden maken.¹⁰³ Anderzijds schrijft het US State Department dat de politie inclusief was ten opzichte van LHBTI en andere minderheidsgroepen in hun openbare berichten. Daarnaast namen hoge politiefunctionarissen deel aan de jaarlijkse pride-parade.¹⁰⁴ Verder schrijft de Europese Commissie dat de regering een Strategie ter bevordering van de rechten van de Roma- en Ashkali-gemeenschappen 2022-2026 en haar Actieplan 2022-2024 heeft aangenomen. Deze strategie en actieplan hebben tot doel de rechten van Roma- en Ashkali-gemeenschappen te bevorderen op het gebied van onder meer onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting, werkgelegenheid en economische empowerment, en discriminatie te bestrijden. Hoewel er vooruitgang is geboekt bij het vergroten van de toegang tot het onderwijs voor kinderen uit de Roma- en Ashkali-gemeenschappen, blijft dit voornamelijk voor meisjes een uitdaging.¹⁰⁵ Wat betreft geweld tegen vrouwen, schrijft de Commissie dat huiselijk geweld de meest prominente vorm van gendergerelateerd geweld blijft in Kosovo. Het aantal meldingen van huiselijk geweld is toegenomen en meldingen worden nog steeds niet adequaat afgehandeld. Het totale aantal meldingen in 2022 bedroeg 2.710 (in 2021 werden 2.456 meldingen gemaakt en in 2020 1.632 meldingen). Dit is een aanzienlijke stijging, die onder andere kan worden verklaard door het toegenomen geweld als gevolg van COVID-19-gerelateerde beperkingen, een groter bewustzijn bij slachtoffers over hun rechten en verbeterde meldingskanalen.¹⁰⁶ Dat de regering gecommitteerd is om dit hardnekkig probleem aan te pakken, blijkt uit de verdere implementatie van de Wet inzake gendergelijkheid bij het rekruteringsproces in het openbaar bestuur en de opstelling van een nieuwe strategie en actieplan om huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen te bestrijden.¹⁰⁷

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

¹⁰¹ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

¹⁰² <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2021/>, <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2022/> en <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2023/>

¹⁰³ <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/5670/2023/en/>

¹⁰⁴ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/kosovo/>

¹⁰⁵ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

¹⁰⁶ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

¹⁰⁷ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

Met betrekking tot de *toegang tot onafhankelijk onderzoek* schrijft de Europese Commissie dat het Ombudsman Instituut een belangrijke rol blijft spelen in het bevorderen en beschermen van mensenrechten in Kosovo. Hoewel de responsiviteit van overheidsinstellingen op de aanbevelingen van de Ombudsman toeneemt, blijft consistente implementatie daarvan een uitdaging.¹⁰⁸

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Voor wat betreft de *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* schrijft het US State Department dat de wet voorziet in een eerlijk en onpartijdig proces, en hoewel er ernstige tekortkomingen waren in het rechtsstelsel, waaronder gevallen van politieke inmenging, handhaafde de rechtspraak de wet over het algemeen.¹⁰⁹ De Europese Commissie schrijft dat Kosovo zich in een vroeg stadium bevindt voor wat betreft de toepassing van het EU-acquis en de Europese normen op het gebied van de rechterlijke macht en grondrechten.¹¹⁰ Hoewel de rechtsbedeling over het algemeen traag, inefficiënt en kwetsbaar voor ongepaste beïnvloeding blijft, is Kosovo bezig met de ontwikkeling van een goed functionerend rechtssysteem.¹¹¹

Kosovo staat op de 57ste plaats (van 140) in de Rule of Law Index 2022. Dat is drie plekken hoger dan het jaar daarvoor.¹¹²

Conclusie

De situatie in Kosovo is sinds de vorige beoordeling vrijwel gelijk gebleven en op sommige vlakken verbeterd. De aanwijzing van Kosovo als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

Mongolië

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen:

- Amnesty International
- Europese Dienst voor Extern Optreden
- Equaldex
- Freedom House
- Reporters Without Borders - World Press Freedom Index
- Rule of Law Index
- US State Department

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van het EUAA, de Raad van Europa, UNHCR of andere EU-lidstaten welke bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

Freedom House geeft Mongolië een algemene score van 84 uit 100 punten. De score is daarmee gelijk aan de algemene score in 2022 en 2021. Freedom House kwalificeert Mongolië als 'free'. Freedom House geeft Mongolië 36 van de 40 punten op de dimensie 'political rights' en op de dimensie 'civil liberties' scoort Mongolië 48 uit 60 punten. Dat zijn eveneens dezelfde scores als de twee

¹⁰⁸ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

¹⁰⁹ Kosovo - United States Department of State

¹¹⁰ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

¹¹¹ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Kosovo%20Report%202022.pdf>

¹¹² <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/Kosovo>

voorgaande jaren¹¹³. Deze cijfers onderschrijven het beeld dat de situatie in Mongolië de afgelopen jaren stabiel is gebleven.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Op het gebied van *democratisch bestuur* komen uit de geraadpleegde bronnen geen (significante) wijzigingen naar voren. Freedom House, US State Department en de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) beschrijven Mongolië als een meerpartijen parlementaire democratie, die wordt bestuurd door een democratisch gekozen regering. De presidentsverkiezingen van 2021 en de parlementsverkiezingen van 2020 waren vreedzaam en werden over het algemeen als vrij en eerlijk beschouwd.

Datum
5 oktober 2023
4953825

Mongolië committeert zich aan de verbetering en ontwikkeling van de democratie, mensenrechten en de rechtsstaat en kan terugkijken op drie decennia van vooruitgang op die gebieden. Mongolië heeft ook laten zien dat het zich inzet voor samenwerking met internationale partners op deze gebieden. De tenuitvoerlegging van relevante wetten stuit echter op uitdagingen. Corruptie op alle bestuursniveaus bleef wijdverbreid. De politisering van anticorruptie-inspanningen (sommigen geloofden dat beschuldigingen van corruptie voorwendsels waren om politieke tegenstanders uit te schakelen) vormde een obstakel voor het effectief aanpakken van corruptie. De wet voorziet in strafrechtelijke sancties voor corruptie door ambtenaren, maar de regering voerde de wet niet altijd effectief uit. Sinds september 2022 lopen er onderzoeken inzake corruptie ten aanzien van verschillende parlementsleden.¹¹⁴

Met betrekking tot de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* melden de EDEO en het US State Department dat in juni 2022 een commissaris werd benoemd, die verantwoordelijk is voor de preventie van foltering. Deze kreeg de bevoegdheid om onaangekondigde inspecties uit te voeren van plaatsen van detentie en ondervraging. Amnesty International meldt dat de Nationale Mensenrechtencommissie van Mongolië desondanks incidenten rapporteerde van marteling en andere mishandeling van mensen in detentie, waaronder voor het verkrijgen van bekentenissen. Het laatste kwam ook in eerdere herbeoordelingen naar voren. Het ging daarbij om enkele meldingen. Volgens het US State Department is straffeloosheid geen groot probleem bij de veiligheidsdiensten. Niettemin bleven onder andere advocaten, mensenrechtenactivisten en NGO's hun bezorgdheid hierover uiten. Ten aanzien van mensenrechtenactivisten schetsen de geraadpleegde bronnen een verschillend beeld. Amnesty International meldt dat de regering lastercampagnes voerde tegen mensenrechtenactivisten, waaronder het publiekelijk bestempelen van sommigen als buitenlandse spionnen en het bekritisieren van anderen voor het belemmeren van nationale ontwikkelingsplannen. De autoriteiten gebruikten volgens Amnesty International ook strafrechtelijke onderzoeken om het werk van mensenrechtenactivisten te belemmeren en noemt daarbij één voorbeeld. Amnesty International meldt verder dat een wetsontwerp in behandeling bleef bij het parlement, dat legitieme NGO-activiteiten zou beperken. Het wetsvoorstel

¹¹³ <https://freedomhouse.org/country/mongolia/freedom-world/2023>,
<https://freedomhouse.org/country/mongolia/freedom-world/2022>,
<https://freedomhouse.org/country/mongolia/freedom-world/2021>

¹¹⁴ <https://freedomhouse.org/country/mongolia/freedom-world/2023>,
<https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/mongolia/>,
https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/2022%20EU%20Annual%20Human%20Rights%20and%20Democracy%20Country%20Reports_0.pdf

werd in 2021 ingediend. De EDEO schrijft hierover dat controversiële voorstellen voor nieuwe NGO-wetgeving in januari 2022 op de agenda van het Parlement werd geplaatst, maar werd ingetrokken voor verdere beraadslaging na bezorgdheid van het maatschappelijk middenveld.

Freedom House geeft Mongolië een score van 4 uit 4 op het onderdeel '*Is there freedom for nongovernmental organizations, particularly those that are engaged in human rights- and governance-related work?*'. De organisatie merkt daarbij op dat tal van milieu-, mensenrechten- en sociale welzijnsgroepen werken zonder beperkingen. De meeste van deze organisaties zijn klein. Individuele activisten melden soms incidenten van intimidatie.

Het US State Department schrijft dat een verscheidenheid aan nationale en internationale mensenrechtengroepen over het algemeen zonder overheidsbeperking opereerde. Overheidsfunctionarissen waren soms coöperatief en reageerden op hun opvattingen. De wet stelt een mechanisme in voor het erkennen, bevorderen en beschermen van mensenrechtenactivisten.

Pro-regeringsactoren karakteriseerden dergelijke NGO's soms als 'ongewensten', 'onruststokers', 'buitenlandse agenten' of 'tegenstanders van de staat'.

Volgens Amnesty International diende de regering in mei 2022 een wetsvoorstel in tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht dat voorziet in gevangenisstraffen voor het belemmeren van mijnbouw- en andere ontwikkelingsprojecten. Het wetsvoorstel volgde op demonstraties in de hoofdstad Ulaanbaatar door herders uit de Gobi-regio die protesteerden tegen mijnbouwactiviteiten en opriepen tot bescherming van hun sociale en economische rechten (zie ook '*vrijheid van vereniging*').

Op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* is het beeld dat uit de geraadpleegde bronnen naar voren komt overeenkomstig met dat van de eerdere herbeoordelingen. De wet voorziet in vrijheid van meningsuiting, ook voor leden van de pers, maar de regering respecteerde dit recht niet altijd. De regelgeving mist nog steeds elementaire wettelijke bescherming voor de vertrouwelijkheid van bronnen. De regering legde strafrechtelijke sancties op voor het "verspreiden van valse informatie" en er werd melding gemaakt van intimidatie van journalisten.

Mongolië staat op de 88ste plaats in de World Press Freedom Index van Reporters without Borders. Noorwegen staat momenteel op de eerste plaats Noord-Korea staat op de laatste (180ste) plaats.¹¹⁵

Met betrekking tot de *vrijheid van godsdienst* schetsen de geraadpleegde bronnen eenzelfde beeld als bij de vorige herbeoordeling.¹¹⁶

Ten aanzien van de *vrijheid van vereniging* melden Freedom House en het US State Department dat de wet hierin voorziet en de regering deze rechten over het algemeen respecteerde.

In april 2022 vonden grootschalige demonstraties plaats, waaronder veel jongeren, die grieven uitten over het falen van de regering om campagnebeloften na te komen. In december 2022 vonden protesten plaats in Ulaanbaatar,

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

¹¹⁵ <https://rsf.org/en/index>, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/mongolia/>

¹¹⁶ <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/mongolia>, <https://freedomhouse.org/country/mongolia/freedom-world/2023>

ingegeven door een geval van corruptie waarbij staatsambtenaren banden hadden met een staatsbedrijf in de kolenmijnen.

Sommige deelnemers en waarnemers merkten op dat de arrestaties onredelijk gericht leken te zijn op demonstranten, maar er is geen significant bewijs om deze bewering te bevestigen.

Volgens de EDEO geven deze protesten van december 2022 blijk van de enorme publieke betrokkenheid en het belang van goed bestuur en de bestrijding van wijdverbreide corruptie.¹¹⁷

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Voor wat betreft *de bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* komt uit de geraadpleegde bronnen een vergelijkbaar beeld naar voren als bij de laatste herbeoordeling.

Het US State Department en Freedom House melden dat de wet de rechten van leden van raciale of etnische minderheden of groepen beschermt tegen geweld en discriminatie. De overheid handhaafde de wetten effectief. Discriminatie op basis van geslacht, ras, seksuele geaardheid, genderidentiteit en andere categorieën is verboden. Er zijn geen formele belemmeringen voor gelijke behandeling volgens de wet.

Mongoolse autoriteiten streven er volgens de EDEO ook naar om gendergerelateerd geweld en genderongelijkheid tegen te gaan. Op 1 januari 2022 is een nieuwe wet in werking getreden, die discriminatie, intimidatie en geweld op de werkplek tegen moet gaan. Er blijft echter bezorgdheid bestaan over het gebrek aan gegevens over seksuele intimidatie en over het lage aantal onderzoeken en vervolgingen op dit gebied.

Er waren geen wetten die consensueel seksueel gedrag tussen volwassenen van hetzelfde geslacht strafbaar stelden. De wet erkent geen verbintenissen tussen mensen van hetzelfde geslacht. LHBTI worden nog steeds geconfronteerd met maatschappelijke discriminatie en intimidatie, ook op de werkplek. De NGO LGBT Center ontving meldingen van bedreigingen en geweld tegen LHBTI, daarbij ging het meestal om jongeren wiens families ontdekten dat ze LHBTI waren, of die dat zelf aan hun families vertelden.

Er waren meldingen dat LHBTI op het platteland meer discriminatie en angst ondervonden dan in Ulaanbaatar vanwege minder publiek bewustzijn en beperkte online mediatietoegang.

Tegelijkertijd zijn openbare evenementen ter ondersteuning van LHBTI-gelijkheid de afgelopen jaren gegroeid in opkomst en zichtbaarheid. Ook een herziening van het wetboek van strafrecht uit 2017 omvat sterkere bescherming voor de LHBTI-gemeenschap. Wetshandhavers hebben geleidelijk aan training gekregen om aan deze nieuwe code te voldoen. Hoewel LHBTI geconfronteerd worden met enige maatschappelijke discriminatie, die hun belemmert om in de politieke sfeer voor hun belangen op te komen, is dergelijke belangenbehartiging de afgelopen jaren wel toegenomen.¹¹⁸

¹¹⁷ <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/mongolia>, <https://freedomhouse.org/country/mongolia/freedom-world/2023>, https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/2022%20EU%20Annual%20Human%20Rights%20and%20Democracy%20Country%20Reports_0.pdf

¹¹⁸ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/mongolia/>, <https://freedomhouse.org/country/mongolia/freedom-world/2023>, https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/2022%20EU%20Annual%20Human%20Rights%20and%20Democracy%20Country%20Reports_0.pdf

Van de 197 onderzochte landen door Equaldex, staat Mongolië op plaats 84. Mongolië scoort 44 van de 100 punten op de equality index, 66 van de 100 op de legal index (hoeveel rechten LHBTI hebben) en 23 van de 100 op de public opinion index (de perceptie van het algemene publiek t.a.v. LHBTI), waarbij steeds geldt dat 100 de hoogst haalbare score; hoe hoger de score hoe gunstiger voor de LHBTI-gemeenschap op een bepaald vlak¹¹⁹.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Op het gebied van *toegang tot onafhankelijk onderzoek* zijn er geen ontwikkelingen ten opzichte van de vorige herbeoordeling¹²⁰.

Ten aanzien van de *toegang tot een onafhankelijke rechterlijke macht en toegang tot rechtsmiddelen* schrijft de EDEO dat de hervorming van de rechterlijke macht een belangrijke prioriteit bleef. De institutionele capaciteit bleef laag, maar tegelijkertijd gingen de positieve normatieve en organisatorische ontwikkelingen door.

Freedom House en US State Departement geven aan dat de grondwet en de wet voorzien in een onafhankelijke rechterlijke macht. De wet voorziet eveneens in het recht op een eerlijk en openbaar proces, en de rechterlijke macht dwingt dit recht in het algemeen af. Het recht op een eerlijk proces wordt over het algemeen gerespecteerd, maar er zijn gevallen van willekeurige arrestaties en detentie gemeld. Het recht op een eerlijk proces kan bovendien worden ondermijnd door intimidatie of omkoping. De wet bepaalt dat niemand mag worden gearresteerd, vastgehouden of van zijn vrijheid mag worden beroofd, behalve door middel van gespecificeerde procedures en voorziet in het recht van een persoon om de wettigheid van zijn of haar arrestatie of detentie voor de rechtbank aan te vechten. Overheidsinstanties hielden zich over het algemeen aan deze vereisten. Onderzoekers, openbaar aanklagers en rechters werden geconfronteerd met zware caseloads, wat onder meer resulteerde in het vaak niet naleven van deadlines. Rechters worden benoemd door de president op aanbeveling van de Algemene Raad voor de Rechtspraak, waarvan de vijf leden op hun beurt worden voorgedragen door de drie lagen van rechtbanken, de orde van advocaten en het ministerie van Justitie. Wetgeving die in 2019 is aangenomen, stelt de National Security Council echter in staat om het ontslag van rechters aan te bevelen. President Khürelsükh kondigde in september 2021 aan dat hij vrijwillig afstand zou doen van zijn bevoegdheid om rechters te benoemen om een grotere rechterlijke onafhankelijkheid mogelijk te maken. Dit is echter nog niet omgezet in wetgeving. Corruptie en politieke beïnvloeding in het dagelijkse werk van rechters blijven zorgen baren.¹²¹

Mongolië staat op de 62ste plaats in de Rule of Law Index 2022. Ter vergelijking; Denemarken staat op de eerste plaats en Venezuela op de 140ste (laatste) plaats. Mongolië stond op de 61ste plaats (uit 139) in de Rule of Law Index 2021.¹²²

Conclusie

¹¹⁹ <https://www.equaldex.com/region/mongolia>

¹²⁰ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/mongolia/>

¹²¹ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/mongolia/>, <https://freedomhouse.org/country/mongolia/freedom-world/2023>

¹²² <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global/>

Bij de laatste herbeoordeling van Mongolië in 2021 was de conclusie dat de aanwijzing als veilig land van herkomst werd voortgezet, met verhoogde aandacht voor personen die te maken krijgen met (strafrechtelijke) vervolging en voor LHBTI en mensenrechtenactivisten die problemen hebben ondervonden en daarvoor de bescherming van de autoriteiten moeten inroepen.

Tot een Afdelingsuitspraak van 5 april 2022¹²³, werd binnen het veilige landenbeleid het begrip 'verhoogde aandacht' gehanteerd. Voor de verhoogde aandachtsgroepen gold dat ze in beginsel in spoor 2 werden behandeld, maar dat de IND extra alert was op de mogelijkheid dat de aanwijzing van een veilig land van herkomst in het individuele geval niet kon worden tegengeworpen en een zaak daarom mogelijk niet in spoor 2, maar in spoor 4 behandeld diende te worden. Destijds is naar aanleiding van de Afdelingsuitspraak besloten om het begrip 'verhoogde aandacht' niet langer te hanteren binnen het veilige landenbeleid en de groepen waarvoor op dat moment verhoogde aandacht gold uit te zonderen van de aanwijzing. De voorliggende herbeoordeling is de eerste inhoudelijke beoordeling sinds dat moment. Ik zie op basis van de geraadpleegde bronnen geen aanleiding om de destijds gemaakte uitzondering ten aanzien van eerdergenoemde groepen voort te zetten. Het beeld dat uit de bronnen naar voren komt, is niet van dien aard en omvang, dat een uitzondering voor deze groepen is aangewezen. Hierbij is bovendien van belang dat het altijd mogelijk is om op individuele gronden de behandeling van een asielaanvraag van spoor 2 naar spoor 4 te verplaatsen.

De aanwijzing van Mongolië als veilig land van herkomst wordt voortgezet.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Servië

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen:

- Amnesty International
- Belgrade center for human rights
- Europese Commissie (EC)
- European External Action Service (EEAS)
- Freedom House
- Human Rights Watch
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA) Europe
- Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE)
- Raad van Europa
- Reporters Without Borders – World Press Index
- U.S. Department of State
- World Justice Project – Rule of Law Index

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van de EUAA, de UNHCR of andere EU-lidstaten die bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

Servië scoort op de *Freedom in the World* index van Freedom House 60 punten uit 100 in 2023. Dit aantal is twee punten lager dan over 2022 en vier punten lager dan in 2021¹²⁴. Hiermee wordt Servië gekwalificeerd als 'partly free'. De score op het gebied van 'political rights' is ten opzichte van de vorige herbeoordeling in 2021 lager. Servië scoort over 2021 22 van de 40 punten, over 2022 21 van de

¹²³ Kamerstukken II, 2021-22, 19 637, nr. 2894

¹²⁴ <https://freedomhouse.org/country/serbia/freedom-world/2023>

40 punten en over 2023 20 van de 40 punten.¹²⁵ Aanvullend hierop meldde Freedom House in 2022 dat Servië een parlementaire democratie is met competitieve verkiezingen. Echter, de regerende Serbian Progressive Party (SNS) heeft de afgelopen jaren gezorgd voor een gestage uitholling van politieke rechten en burgerlijke vrijheden. Freedom House schrijft dat onder andere de Organisatie voor Vrede en Samenwerking in Europa (OSVE) en de Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) in hun rapporten meldden dat de verkiezingen een ongelijk speelveld zijn waarbij de zittende partij in het voordeel is.¹²⁶ Daarnaast wordt er ook druk uitgeoefend op de onafhankelijke media, de politieke oppositie en het maatschappelijk middenveld.¹²⁷ Op de dimensie 'civil liberties' scoort Servië over 2022 40 van de 60 punten. Dit is 1 punt lager dan de score over 2021 en 2 punten lager dan de score over 2020.¹²⁸ Freedom House meldt dat de score van Servië op het onderdeel '*is there freedom of assembly*' lager is omdat zij een patroon van intimidatie door de politie, particuliere beveiligers en paramilitaire organisaties ziet bij demonstraties die de regering ongunstig zijn.¹²⁹

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Op het gebied van *democratisch bestuur* schrijft de Europese Commissie (hierna: EC) over 2022 dat Servië in het algemeen progressie heeft geboekt op de aanbevelingen die de EC heeft gedaan over het in lijn brengen van wet- en regelgeving met het EU acquis.¹³⁰ Aanvullend hierop meldt de EEAS dat de verkiezingen van april 2022 op een ordelijke manier verliepen.¹³¹ Het U.S. State Department schrijft dat er geen restricties waren voor het maatschappelijk middenveld in Servië om het verkiezingsproces te monitoren.¹³²

Op het gebied van de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* heeft Servië volgens de EC verbeteringen ingevoerd in het onderzoeken, vervolgen en veroordelen van de georganiseerde misdaad.¹³³ Het U.S. State Department schrijft dat over de periode 2020-2021 11 klachten zijn ingediend tegen de politie in Novi Sad waarbij de politie wordt beschuldigd van marteling, maar dat geen enkele politieagent is geschorst. Hiertegenover staat dat deskundigen vanuit het maatschappelijk middenveld over 2022 opmerkten dat de kwaliteit van interne politieonderzoeken bleef verbeteren.¹³⁴ Verder meldt de EC dat er sprake is van een neerwaartse trend in het aantal gevangenen in voorlopige hechtenis als percentage van de totale gevangenispopulatie als gevolg van het toegenomen gebruik van alternatieve maatregelen dan het in hechtenis

¹²⁵ <https://freedomhouse.org/country/serbia/freedom-world/2023>

¹²⁶ Idem

¹²⁷ Idem

¹²⁸ Idem

¹²⁹ Idem

¹³⁰ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

¹³¹

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/2023/2022%20EU%20Annual%20Human%20Rights%20and%20Democracy%20Country%20Reports_0.pdf

¹³² <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/serbia>

¹³³ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

¹³⁴ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/serbia>

plaatsen van personen.¹³⁵ Desalniettemin zijn er nog steeds meldingen van foltering en mishandeling van verdachten en gedetineerden door politieagenten, meestal om een bekentenis te verkrijgen.¹³⁶

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Wat betreft de *vrijheid van meningsuiting* krijgt Servië van Freedom House over 2022 een score van 2 uit 4 op het onderdeel '*Are there free and independent media?*', dat is eenzelfde score als over 2021 en 2020.¹³⁷ Freedom House schrijft in haar rapport over 2022 dat onafhankelijke onderzoeksgroepen in toenemende mate worden lastiggevallen en te maken krijgen met intimidatie en geweld door de autoriteiten en pro-overheidsgroepen. Meerdere leden van de regerende partij hebben openlijk journalisten bedreigd en ook president Vučić uit regelmatig zijn minachting over onafhankelijke media.¹³⁸ Freedom House schrijft dat de persvrijheid ondermijnd wordt door de dreiging met rechtszaken tegen journalisten en een gebrek aan transparantie over het eigenaarschap van mediaorganisaties.¹³⁹ De EC meldt dat Servië in het algemeen over 2022 geen vooruitgang heeft geboekt op het gebied van vrijheid van meningsuiting.¹⁴⁰ De implementatie van een media strategie om wet- en regelgeving inzake persvrijheid in lijn te brengen met de EU standaarden liep vertraging op.¹⁴¹ De Raad van Europa onderschrijft de bevindingen van Freedom House en de EC door te melden dat de veiligheid van journalisten en mensenrechtenactivisten zorgelijk blijft.¹⁴² Aanvullend hierop rapporteert het U.S. State Department een stijgend aantal gevallen van geweldpleging tegen journalisten. In haar *2022 Country Reports on Human Rights Practices: Serbia* wordt data van The Independent Journalists' Association of Serbia gebruikt. Hieruit blijkt dat in 2020 72 gevallen van geweld tegen journalisten zijn gemeld, in 2021 ging het om 95 gevallen en in 2022 132 gevallen van geweldpleging tegen journalisten.¹⁴³

Datum
5 oktober 2023
4953825

Vrijheid van godsdienst en vereniging is gewaarborgd in de Servische grondwet, evenals de gelijke behandeling van alle religieuze groepen en het verbod op het verspreiden van haatberichten jegens een religieuze groep.¹⁴⁴ Het U.S. Department of State stelt daarnaast dat religieuze groepen een vermindering van gewelddadige incidenten hebben gemeld in vergelijking tot een jaar eerder.¹⁴⁵ De EC vult hier op aan dat het registreren van religieuze gemeenschappen transparantie mist en hierdoor sommige religieuze groepen enigszins worden belemmerd in het uitvoeren van hun rechten.¹⁴⁶ In aanvulling hierop meldt

¹³⁵ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

¹³⁶ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/serbia>

¹³⁷ <https://freedomhouse.org/country/serbia/freedom-world/2023>

¹³⁸ Idem

¹³⁹ Idem

¹⁴⁰ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

¹⁴¹ Idem

¹⁴² <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/serbia-more-efforts-needed-to-face-the-past-increase-safety-of-journalists-and-human-rights-defenders-and-protect-women-from-violence>

¹⁴³ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/serbia>

¹⁴⁴ <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/serbia/>

¹⁴⁵ Idem

¹⁴⁶ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

Freedom House dat vrijheid van religie wordt gegarandeerd door de grondwet en dat dit in algemene zin wordt gerespecteerd in de praktijk.¹⁴⁷ Freedom House geeft Servië over 2022 een score van 4 uit 4 op het onderdeel '*Are individuals free to practice and express their religious faith or nonbelief in public and private?*'.¹⁴⁸

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

De EC schrijft dat naar aanleiding van het rapport van de Ombudsman, die in februari 2021 rapporteerde over het onwettig optreden van het ministerie van Binnenlandse Zaken door protesten tegen de overheid over de aanpak van de Covid-19 pandemie te verbieden, een onderzoek wordt ingesteld.¹⁴⁹ Daarnaast werd in 2021 een demonstratie van het Youth Initiative for Human Rights', die protesteerde tegen de verheerlijking van de veroordeelde oorlogsmisdadiger Ratko Mladić, verboden door de politie. De politie had zorgen over een fysieke confrontatie met tegendemonstranten. Een spontane publieke bijeenkomst die volgde werd door de politie geblokkeerd.¹⁵⁰

Het U.S. Department of State schrijft dat er in 2021 en 2022 verschillende incidenten waren waarbij de overheid geen publieke protesten toeliet.¹⁵¹ Onder andere de Europride mars in Belgrado werd in eerste instantie door het ministerie van Binnenlandse Zaken verboden vanwege veiligheidsoverwegingen. Nadat de organisatoren dreigden naar het Hoogerechtshof te stappen heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken de organisatie gevraagd om samen te werken aan een oplossing. Uiteindelijk heeft de Europride in kleiner verband kunnen plaatsvinden.¹⁵² Freedom House kent Servië in 2023 een score van 7 uit 12 toe op het onderdeel *Associational and Organizational Rights* terwijl het in 2020 nog een score van 9 uit 12 kreeg.¹⁵³

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* schrijft het U.S. Department of State dat discriminatie bij wet verboden is.¹⁵⁴ De OSCE meldt dat er in 2021 meer geregistreerde aangiften zijn gedaan bij de politie. In 2021 ging het om 109 aangiften ten opzichte van 66 in 2022. Ook het aantal personen dat is vervolgd en veroordeeld steeg in absolute aantallen. In 2021 werden er 11 mensen vervolgd en ook 11 mensen veroordeeld. In 2020 ging het om 5 mensen die werd vervolgd en 4 mensen die werden veroordeeld.¹⁵⁵ Verder meldt de EC dat Servië in 2022 een nieuwe strategie voor het tegengaan van discriminatie had aangenomen.¹⁵⁶

Met betrekking tot de positie van vrouwen meldt de EC dat Servië in oktober 2021 de derde editie van de gender gelijkheid index publiceerde. Volgens de index

¹⁴⁷ <https://freedomhouse.org/country/serbia/freedom-world/2023>

¹⁴⁸ Idem

¹⁴⁹ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

¹⁵⁰ Idem

¹⁵¹ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/serbia>

¹⁵² <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

¹⁵³ <https://freedomhouse.org/country/serbia/freedom-world/2023>

¹⁵⁴ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/serbia>

¹⁵⁵ <https://hatecrime.osce.org/serbia>

¹⁵⁶ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

maakt Servië progressie in het verbeteren van gendergelijkheid.¹⁵⁷ De Raad van Europa heeft haar zorgen geuit over het (huiselijk) geweld tegen vrouwen. Volgens de Raad van Europa heeft Servië sinds het ratificeren van de Istanbul Conventie progressie geboekt wat betreft wetgeving om gendergerelateerd geweld tegen te gaan maar blijft het in de praktijk, waaronder online, een wijdverbreid probleem.¹⁵⁸ Het U.S. Department of State onderschrijft deze zorgen, zij meldt dat het aantal in de media gerapporteerde gevallen van overlijden van vrouwen als gevolg van familie- of partnergeweld in 2020 16 personen bedroeg, in 2021 ging het om 11 personen en in 2022 waren er 26 bekende slachtoffers. Volgens NGO's liggen de werkelijke cijfers hoger.¹⁵⁹

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Met betrekking tot de positie van LHBTI meldt het U.S. Department of State dat discriminatie en haatmisdrijven op basis van seksuele oriëntatie en gender identiteit verboden zijn bij wet.¹⁶⁰ Dit neemt niet weg dat wetten met betrekking tot openbaar fatsoen disproportioneel werden gebruikt tegen LHBTI.¹⁶¹ Verder scoort Servië in 2023 35% van de 100% op de Rainbow Europe-index van ILGA Europe.¹⁶² Dit is een betere score dan in 2021 toen Servië 33% van de 100% scoorde maar slechter dan in 2022 toen het 37% scoorde.¹⁶³ De EC schrijft dat de Europride in 2022 voor het eerst werd georganiseerd op de Westelijke Balkan nadat Belgrado zich had aangemeld en werd gesteund door de minister-president. Zoals eerder gemeld werd de Europride route echter verboden vanwege veiligheidsoverwegingen en was het tot het laatste moment niet zeker of deze kon doorgaan. Uiteindelijk werd de route van de Europride mars ingekort en vond het plaats op 17 september, zonder grote incidenten. Een groot aantal politieagenten was op de been om de deelnemers te beschermen.¹⁶⁴ De OSCE meldt op haar *hate crime monitoring*-site dat andere bronnen dan de overheid over het jaar 2021 in totaal 59 haatmisdrijven rapporteerden, waarvan er 35 anti-LHBTI waren. Over het jaar 2020 ging het om in totaal 50 haatmisdrijven waarvan er 28 anti-LHBTI gedreven waren.¹⁶⁵ Volgens de NGO *Let it Be Known* lagen deze cijfers hoger, zij rapporteren dat er in 2021 83 incidenten waren waarbij LHBTI het doel waren, dit is volgens hen een toename van 37% ten opzichte van 2020. Zij melden verder dat meer dan 80% van de gedocumenteerde incidenten niet zijn gerapporteerd bij de autoriteiten, onder andere vanwege het gebrek aan vertrouwen in de autoriteiten.¹⁶⁶ In augustus 2022 riep Nikanor, bisschop van de Servische Orthodoxe kerk, op tot geweld tegen de deelnemers van de Europride.¹⁶⁷

¹⁵⁷ Idem

¹⁵⁸ <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/serbia-more-efforts-needed-to-face-the-past-increase-safety-of-journalists-and-human-rights-defenders-and-protect-women-from-violence>

¹⁵⁹ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/serbia>

¹⁶⁰ Idem

¹⁶¹ Idem

¹⁶² <https://www.ilga-europe.org/files/uploads/2023/05/rainbow-map-2023.pdf>

¹⁶³ <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2022/> en <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-europe-2021/>

¹⁶⁴ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

¹⁶⁵ <https://hatecrime.osce.org/serbia>

¹⁶⁶ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/serbia>

¹⁶⁷ Idem

Op de Indices van het World Justice Project en Freedom House over de *rule of law* scoort Servië nagenoeg dezelfde score als tijdens de vorige beoordeling. Op de Rule of Law Index van het World Justice Project scoort Servië 0.49 van de maximale score 1.0 in zowel 2021 als in 2022. In 2020 scoorde Servië 0.50 van de 1.0. Met de huidige score staat Servië 9^e van de 14 landen op de regionale ranglijst. Wereldwijd staat Servië 83ste van de 140 landen over 2022.¹⁶⁸ De EC schrijft over Servië dat het progressie heeft geboekt op het gebied van wet en regelgeving met betrekking tot *toegang tot onafhankelijk onderzoek*. Zo heeft Servië volgens de EC een belangrijke stap gezet met het aannemen van grondwettelijke amendementen die de onafhankelijkheid en verantwoording van de rechterlijke macht vastleggen.¹⁶⁹ Volgens het U.S. State Department verzekert de Servische wet dat men recht heeft op een eerlijke en publieke rechtsgang.¹⁷⁰ Dit neemt niet weg dat politieke partijen soms de rechterlijke macht proberen te beïnvloeden door publiekelijk te reageren op lopende onderzoeken. Dit publieke commentaar heeft als gevolg dat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in twijfel wordt getrokken.¹⁷¹ De *Humanitarian Law Center*, een NGO die oorlogsmisdaden monitort, uitte in haar jaarlijkse rapport haar zorgen over het stilliggen van verhoren in zaken die gaan over oorlogsmisdaden die zijn gepleegd tijdens de oorlogen in de jaren 1990. Bovendien uitte zij zorgen over de verheerlijking van oorlogsmisdadigers.¹⁷² Tot slot, volgens het U.S. State Department is er nog steeds sprake van geweldspleging tegen verdachten tijdens hun arrestatie en hun detentie. Daarnaast blijft de duur van voorhechtenis een probleem. Hoewel de grondwet voorhechtenis beperkt tot de duur van maximaal 6 maanden, is er geen wettelijke limiet voor hechtenis zodra een verdachte in staat van beschuldiging is gesteld.

**Directoraat-Generaal
Migratie**
Directie Migratiebeleid
Asiel, Opvang en Terugkeer

Datum
5 oktober 2023
4953825

Conclusie

De situatie in Servië is ten opzichte van de vorige beoordeling in 2021 vrijwel gelijk gebleven. Op het gebied van democratisch bestuur heeft Servië in het algemeen lichte progressie geboekt op de aanbevelingen die de EC heeft gedaan ten behoeve van het in lijn brengen van wet- en regelgeving met het EU acquis. Op de overige onderdelen is er geen sprake van significante voor- of achteruitgang. Op basis van de herbeoordeling kan worden geconcludeerd dat Servië aangemerkt kan blijven als veilig land van herkomst, met uitzondering van LHBTI, journalisten en personen van wie aannemelijk is dat ze in strafrechtelijke detentie zullen worden geplaatst.

¹⁶⁸ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2022/Serbia>

¹⁶⁹ <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-10/Serbia%20Report%202022.pdf>

¹⁷⁰ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/serbia>

¹⁷¹ Idem

¹⁷² Idem